

Miten Pohjanmaa voi 2026

Aluehallitus 17.03.2026 § 59

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Penttinen Erkki
Kotanen Heidi

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Sektorijohtajien tehtäviin kuuluu laatia vuosittain selvitys siitä, miten Pohjanmaalla voidaan lasten ja nuorten, työikäisten aikuisten ja ikäihmisten ikänäkökulmasta. Selvitys sisältää myös eri palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä väestön mielipiteen palveluista ja tarpeista. Selvitys muodostaa hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen. Analyysin tulosten perusteella päätetään seuraavan vuoden toiminnansuunnittelu- ja talousarviotyön painopistealueista. Raporttia käytetään myös tausta-aineistona hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erilaisten lakisääteisten suunnitelmien päivittämisessä.

Selvityksessä on käytetty erilaisia virallisia tilastoja, kuten väestötilastoja ja erilaisia indikaattoreita, joita eri organisaatiot ovat raportoineet tai jotka perustuvat väestölle tehtyihin kyselytutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty myös aineistoa kansallisista ja alueellisista viranomaisarvioista, hyvinvointialueen omia tunnuslukuja sekä tietoja, jotka on saatu henkilöstöltä ja kuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä vastaavien kanssa vuosittain käytävistä keskusteluista, sekä eri sidosryhmiltä saatua palautetta.

Vuoden 2026 tulosten perusteella on todettu alla olevat kehittämisalueet, jotka tulee ottaa huomioon hyvinvointialueen strategian ja palvelustrategian päivityksissä sekä tulevien vuosien toiminnan ja talousarvion suunnittelussa. Lisäksi lähivuosina jatketaan tarvittavilta osin yhteisten työmenetelmien ja -prosessien laatimista tasavertaisten palvelujen tarjoamiseksi väestölle sekä sellaisten toimintamuotojen käyttämiseksi, jotka ovat todistetusti vaikuttavia ja jotka tuottavat lisäarvoa palvelujen tarpeessa oleville. Lisäksi jatketaan vammaispalvelulain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin ja palvelujen myöntämisen palveluprosessien selventämistä. Palvelujen kriteerejä tulee selkiyttää yhteistyössä eri asiakasryhmien ja vammaisneuvoston kanssa ja henkilöstön erityisosaaminen tulee varmistaa.

Koko väestöä koskevat kehittämisalueet

- toimenpiteet, jotka tukevat asukkaiden omaa aktiivisuutta ja edellytyksiä huolehtia itsestään ja läheisistään arjessa. Toimenpiteillä tulee edistää terveyttä, ehkäistä toimintakyvyn heikkenemistä ja siten vähentää sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta. Painopiste toimenpiteissä, jotka tukevat fyysistä aktiivisuutta ja terveellisiä elintapoja ja vähentävät siten mm. diabeteksen, sydän- ja verisuonitautien, syövän ja dementian riskiä.
- panostukset, jotka vähentävät väestöryhmien välisiä terveys-, hyvinvointi- ja elintapaeroja. Rakenteellisten ilmiöiden selkiyttäminen sosiaalisen raportoinnin kehittämisen kautta sekä pyrkimys sosiaaliturvan heikennyksistä johtuvien syrjäytymisriskien minimointiin.
- toimenpiteet, jotka yksinkertaistavat yhteydenottoja hoitoon ja palveluun, parantavat jatkuvuutta tarpeiden ollessa toistuvia sekä lyhentävät hoito- ja palveluprosessia kokonaisuutena, edelleenkin on annettava suuri painoarvo digitaalisten palveluiden kehittämiseksi
- toimenpiteet, jotka ohjaavat toimintaa kohti avoimia hoito- ja palvelumuotoja ja perustason palveluja. Tämä koskee ensisijaisesti somaattisen sairaanhoidon avohoitoa sekä psykososiaalisia palveluja ja vammaispalveluja.

Lapsia, nuoria ja perheitä koskevat kehittämisalueet

- laaditaan yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa konsepti kattavalle mallille lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tämä käsittää panostukset lasten ja nuorten voimaantumiseen, liikunnan ja terveellisten elintapojen edistämiseen, huoltajien tukemiseen perheen erilaisissa haasteissa sekä väkivallattoman lapsuuden edellytysten luomiseen.
- psykososiaalisten palvelujen saatavuuden parantaminen eri tasoilla ja työnjaon selkiyttäminen, parannetaan yhteistyötä psykososiaalisia palveluja terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja oppilaitoksissa tarjoavien toimijoiden kanssa. Keskittymisalueina ovat perusasteen mielenterveyspalvelut alle 13-vuotiaille lapsille, alaikäisten päihdepalvelut, yhteiset työprosessit sekä alle 23-vuotiaille lapsille ja nuorille tarkoitetun terapiatakuun seuranta.
- riittävät mahdollisuudet kehitysvammaisten lasten lyhytaikaishoittoon ja mahdollisimman itsenäisen arjen ja yhteiskuntaan osallistumisen harjoittelu varhaisessa vaiheessa
- oman toiminnan kehittäminen lastensuojelun kautta kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osalta ja näiden lasten osuuden lisääminen perhehoidossa
- kehitetään diagnostiikkaa, hoitoa, seurantaa ja moniammatillista tukea monimutkaisissa sairausoireissa

Työikäistä väestöä koskevat kehittämisalueet

- selkiytetään nuorten aikuisten työ- ja toimintakykyä ylläpitäviä palvelu- ja hoitoketjuja, työmenetelmiä ja työnjakoa työvoima-alueiden, oppilaitosten, työterveyspalvelujen, nuorisotyön ja YTHS:n kanssa
- kehitetään nuorten ja työikäisten päiväaikaista toimintaa (kohtaamispaikka) yhteistyössä kolmannen sektorin ja kuntien kanssa
- kehitetään työikäisten palveluissa etsivää työtä palvelumuotona
- hyvinvointialueen omia asumispalveluja monipuolistetaan yhteistyössä kuntien, kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien kanssa
- tehdään päihdepalvelujen kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma kaksikielisten hyvinvointialueiden ja Ahvenanmaan maakunnan kanssa huomioiden ruotsin- ja suomenkielisten asiakkaiden palvelutarpeet

Ikäihmisiä koskevat kehittämisalueet

- toimintakyvyn ja terveellisten elintapojen edistäminen ja vahvistaminen kaikissa palveluissa
- kotona asumisen turvallisuuden parantaminen
- psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen
- asiakas- ja palveluohjauksen kehittäminen ennaltaehkäisevään ja kokonaisvaltaisempaan suuntaan
- muistisairaiden asiakkaiden hoitopolun edelleen kehittäminen
- erityistä tukea ja osaamista tarvitsevien asiakkaiden, esim. psykiatrian potilaiden, hoidon ja palvelun kehittäminen
- influenssarokotekattavuuden nostaminen
- gerontologisen osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

ehdottaa, että hallitus merkitsee selvityksen tiedoksi ja hyväksyy kehittämisalueet perustaksi palvelustrategian tavoitteiden tarkistamiselle sekä tulevalle toiminnan suunnittelulle ja talousarviotyölle, ja että asia viedään valtuuston päätettäväksi. Raporttiin voidaan tehdä vielä teknisiä korjauksia.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 30.03.2026

ÖVPH/1598/00.01.00/2026

Valmistelija Sjöström Pia-Maria

Penttinen Erkki

Kotanen Heidi

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus

ehdottaa, että valtuusto merkitsee selvityksen tiedoksi ja hyväksyy kehittämisalueet perustaksi palvelustrategian tavoitteiden tarkistamiselle sekä tulevalle toiminnan suunnittelulle ja talousarviotyölle.

Päätös:

Liitteet

Liite 1 Miten Pohjanmaa voi 2026

Liite 2 Minimidatainnehall kommunvis 2026 / Vähimmäistietosisältö 2026

Jakelu